



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku  
Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion  
Philostorgiu Kai Theodōru**

**Theodoretus <Cyrrhensis>**

**Mogvntiae, 1679**

III. Quomodo Imp. Constantinus à recta fide abductus fuerit.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-14162**

Quanta porro reverentia illi à nobis A  
exhibita fuerit, ex eo ipso, simul atq; in  
conspicuum vestrum venerit, cognos-  
cetis. Nec mirum est, ejus gratia ali-  
quid à me factum fuisse. Ad hoc enim  
& imago quedam amoris vestri, &  
tanti viri species, animum meum mo-  
vit atque incitavit. Divina providentia  
vos servet, fratres charissimi. Cum his  
Litteris reversus est Divinus Athanasius:  
quem omnes urbani & rustici, pri-  
mores ac plebeji, cupide excepere. So-  
lus Arianae dementiae sectatores redi-  
tus illius cruciabat. Itaque consuetae  
iterum machinas adversus eum com-  
moverunt Eusebius ac Theognius, & B  
quicumque eorum partibus adhaerebant:  
rursusque Imperatoris adhuc juvenis  
aures obtundunt. Qua autem ratione  
Imperator iste à recto tramite Aposto-  
lica doctrinae deflexerit, dicam hoc  
loco.

## CAP. III.

*Quomodo Imperator Constantius à recta  
fide abductus fuerit.*

CONSTANTIA soror Constantini  
Magni fuit, vidua autem Licinii.  
Huic familiaris fuit presbyter quidam,  
Ariani dogmatis labe contaminatus. Is  
morbum quidem suum minime pro-  
debat: assidue tamen cum ea collo-  
quens, Arium calumniam passum esse  
affirmabat. Eam admirandus Constan-  
tinus post impii viri mortem, omni cu-  
ra ac sollicitudine fovebat, nec ulla vi-  
duitatis incommoda sentire patieba-  
tur. Morienti quoque ei adfuit, omne  
genus officii prout decebat, ei exhi-  
bens. Quo tempore, cum presbyte-  
rum illum acciri jussisset, Imperatorem  
rogavit, ut curam illius gerere velleret.  
Constantinus vero, & tum se id factu-  
rum promisit, & non multo post pollici-  
tationem suam implevit. Maximam e-  
nim libertatem ei apud se concessit. At  
presbyter, quamvis summo cultu atq;  
honore afficeretur, morbum tamen su-  
um detegere nunquam est ausus, cum  
Imperatoris animum in religione fir-  
mum & stabilem videret. Postea ve-  
ro, cum Constantinus ad immortale  
regnum jam jam migraturus, cadu-  
cum hoc imperium inter filios divide-  
ret: nullus porro eorum morienti patri  
aderat, testamenti tabulas huic uni  
presbytero commisit, mandavitque ut  
Constantio traderetur. Hic enim cum

πληρώσαι, ὅσις ἐπέδ' ἀν' τ' ὑμετέρας τύχη πρὸς  
ὄψεως, ὅσης παρ' ἐμ' αἰδέως τεύχῃ τις γνώ-  
σεσθε. ἐξ ἄθλαμασόν, εἴτι δ' ἀν' ὑπεράνω  
πεποίκα. Ἐξ ἡτὴν ἐμὴν ψυχὴν, ἢ τε ἔ' ὑμε-  
τέρη πόθ' εἰκάν, καὶ τὸ τηλικύτε ἀνδρὸς τὸ  
χῆμα, εἰς τὸτο ἐκινῆ καὶ πρὸς ἑτέρην. ἢ θεία  
πρόνοια ὑμᾶς διαφυλάξοι ἀδελφοὶ ἀγαπη-  
τοί. Μετὰ τῆτον ὁ θεὸς ἀθανάσιος ἀφίκετο τῶν  
γραμμάτων. πάντες ἢ ἀνὸν ἀσμφύως ἀπέ-  
λαβον, καὶ ἀσοὶ καὶ χωρητικοὶ, καὶ ὀλίγοι καὶ  
πολλοί, μόνες ἢ ἡνία τ' ἄρεϊς μανίας τὰς δια-  
σώτας ἐπανελευθῶν. διὸ δὴ πάλιν τὰς οἰκείας  
ἐκίνησαν μηχανὰς δις ἐξείως τε καὶ θεόγνοιας, καὶ  
ὅσοι τῆς τέτων ὑπῆρχον συμμορίας, καὶ πάλιν  
τὰς ἔ' βασιλείως νέες γε ὄντος διώρυχον ἀκόας,  
ἐρῶ ἢ καὶ ὅπως ἐδοῖτ' ἐν τῆς τῶν ἀποστολικῶν  
δογμάτων διδύτης παρεστέρην.

## Κεφ. γ'.

*Ὅπως κωνσταντῖος βασιλεὺς ἀεθῆς πίστεως παρεστέρην.*

Κωνσταντία, λιχνίως μὴν ἐγεγόνη γαμειή  
Κωνσταντίνου ἢ ἡν ἀδελφὴ ταύτη τις πρὸς ἐ-  
σύτερον τὴν ἀρσανικὴν εἰς δεξάμενος λάβω,  
συνήτης ἐχθρῶ καὶ τὴν μὴ νόσον ἐπρὸς φανῶς  
ἐδείκνυ. συνεχῶς ἢ αὐτῆ πρὸς διαλεγόμενος,  
ἐλεξε συκοφαντίαν ὑπομεμνημένην ἐν ἄρπον.  
ταύτην ὁ πανόδημος κωνσταντίνος μὲν τὴν τὸ  
δυσσεβῆς ἀνδρὸς τελευτήν, παντοδαπῆς κηδε-  
μονίας ἤξει, καὶ τῶν τ' χηρείας ἀναρῶν πείραν  
ἐκεία λαβεῖν, καὶ παρ' αὐτὴν ἢ τελευτήν παρὲν  
αὐτῆ, τὴν ἀεμότησαν θεραπείαν πρὸς φέ-  
ρων. τότε δὴ τῆτον κληθῆναι κελύσσασα τὸν  
πρὸς ἐσύτερον, τῆς ἔ' βασιλείως ἀξίως πρὸς  
μηθείας ἐκέλευσε. ὃ ἢ κωνσταντίνος καὶ τῆνικαὶ  
τα τῆτον ποίσην ὑπέχετο, καὶ μὲν ταῦτα πε-  
πλήρωκε τὴν ὑπόχρησιν. μετέδωκε ἢ αὐτῶ  
παρρησίας ὅτι μάλιστα πλείους. ἀλλ' ὅμως καὶ  
πολλῆς ἀξίμενος θεραπείας, ἐκ ἐπαρρησίας  
ἀποκαλύψαι τὴν νόσον, βεβαίαν ὄρων παρὲν τὰ  
θεῖα τὸ βασιλείως τὴν γνώμην, ἐπέδ' ἢ κων-  
σταντίνος εἰς τὴν ἀνώλεθρον μεθίσταμενος βασι-  
λείαν, τοῖς παισὶν ἐν διαθήκαις τὴν ἔ' πικ-  
ρον ταύτῃ βασιλείαν διένειμεν. εἰδὲς δὲ  
τέτων τελευτῶν παρῆν, τέτων μόνῃ τῶ  
πρὸς ἐσύτερον τὰς διαθήκας ἐπίστευσε, κωνσταν-  
τῶ ταύτας δοθῆναι κελύσσας. ἐδοῖτ' ἢ τῶν

ἄλλων πλησίον ἑσθ' ὡν, πρὸ τῶν ἄλλων ἀφίξε-  
 ἄς προσδοκίμος ἦν. ἐβίβηεν ὅτι τῶν κωνσταν-  
 τίνων ἡρώδης ἠγάπησεν, ἀπέδωκε γὰρ τὰς  
 διαθήκας ὡς προσέειπε, σιωπῆτος ἐχέτω,  
 καὶ θαμὰ φοιτᾷ παρ' αὐτὸν ἐκελευέτω. καὶ  
 δὴν ἵδριπτον τῶν κωνσταντίνων γνώμην, καὶ  
 καλὰ μοις ὑπ' ἀνέμων ἐναντίων τῆδε κακίσει  
 κληροδοῦν ὡς οὐκ ἔστιν, ἐθαύρησε τὸν κτ'  
 τῶν διαγωγικῶν δογματῶν ἀναδέξασθαι πό-  
 λεμον καὶ τῶν ἐκκλησιῶν δὴθεν τὴν ζῆλον ὀ-  
 λοφυρῶν, αἰπὴς ἐλεγχετὸς τὴν ἀγραφον  
 ἑομοσίαν φωνῶν ἐν τεθιχότας ἢ διδασκα-  
 λία τ' πίσεως, ἢ τὸ καὶ τοῖς ἱερωμένοις ἢ τοῖς  
 πολλοῖς ἐργάζεσθαι τὴν διάσασιν. ἐβίβηεν ἀ-  
 θανασίος καὶ τῶν τὰ ἴσα φρονέων κατηγορῶν,  
 τὰς κτ' ἰσῶν Ἐπιελάς ἐτεκταίνετο. τὰ τε συν-  
 εργῶν κεχηρημένοι δισέειός τε καὶ θεογνῶν, καὶ  
 θεοδωρῶν ὁ παλαιῶν ἐλλογμῶν ἢ διαφε-  
 ρῆτως ὁ θεοδωρῶν ἡ, ἢ δὴ καὶ τῶν θείων διαγ-  
 γελίων τὴν ἑρμηνείαν συζητασθῆναι ἠρακλεώ-  
 τῶν ἢ αὐτὸν ὀνομάζεισιν ὅ πολλοί. ἔτοι συνε-  
 χῶς, αἰτε δὴ γῆτον δούλους, τὸν βασιλέα ὀρώητες,  
 τὴν δὲ τὸ ἔξορίας ἐπάνοδον ἀθανασίος παμ-  
 πόλων ἐλεγχοῖ αἰτίαν γεγηρησῶν κακῶν, καὶ ἐ-  
 μόνον τῶν αἰγυπτίων μεταλαχάνειν τὴν κλύδω-  
 νῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν παλαισίνων καὶ τῶν φοι-  
 νίκην, καὶ τὰ ἄλλα ὁμορα ἐθνη.

Propius abesset quam ceteri, ante reli-  
 quos fratres venturus esse sperabatur.  
 Hinc cum in notitiam venisset Con-  
 stantii: testamentum enim ei tradidit,  
 sicut in mandatis acceperat: familiaris  
 eidem factus est, & crebro ipsum adire  
 iustus. Porro cum Constantii animum  
 mobilem esse deprehendisset, & arun-  
 dinibus quæ vento hac illac impellun-  
 tur haud absimilem; adversus Evange-  
 licæ fidei doctrinam bellum suscipere  
 in animum induxit. Itaque tempesta-  
 tem qua Ecclesiæ iactabantur deplo-  
 rans, auctores huius mali dicebat esse  
 eos, qui vocem consubstantialis, quæ in  
 B scripturis non legitur, doctrinæ fidei  
 inseruissent: idque tum inter sacerdo-  
 tes, tum inter laicos discordiam excita-  
 re. Deinde Athanasium & eos qui de  
 fide idem cum illo sentiebant incusans,  
 insidias adversus eos comparabat.  
 Hunc adiutorem nacti Eusebius ac  
 Theognius & Theodorus Perinthius:  
 Fuit autem hic Theodorus vir singula-  
 ris doctrinæ, qui inter cætera expositi-  
 onem sacrorum Evangeliorum conscri-  
 psit, & vulgo Heraclæotes vocatur: cum  
 Imperatorem, utpote vicini, crebrius  
 viserent, Athanasii reditum ab exilio  
 plurima mala importasse dixerunt: nec  
 Ægyptum solum, sed Palestinam præ-  
 terea ac Phœnicem, & finitimas pro-  
 vincias ea tempestate involvi.

Κεφ. δ'.

Περὶ τῆς τῶν μακαρίων ἀθανασίου δευτέρας ἐξορίας, καὶ τῆς  
 γρηγορίου κατὰς ἀρεῶς τε καὶ τιμιότητι.

Τούτοις ἐτοῖς τοῖς τριτοῖς ἡρόδοις τὴν κεφθῶ-  
 τιν ἀπὸ πολιορκήσας γνώμην, ἐπίσαν  
 αὐτὸν ἐξελάσαι τὴν ἐκκλησίαν τὸν ἀθανασίον.  
 ὁ ἢ ὡς μακαρίων τὴν Ἐπιελάω, ὑπεχώρησε, ἔ-  
 τὴν ἐσπέραν κατέλιπε, ἢ γὰρ τῶν ῥώμης ἐπισκό-  
 πῶ, ἢ ἐλπίσιν ἢ τῶν καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐκεί-  
 νῶν ἐποίμασεν, ὁ παλαιῶν δισέειον τὰς κτ' ἀθα-  
 νασίος σιωπῆτος σκυφοφάνιας ἐξέπεμψαν.  
 ὁ ἢ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἐπόμενον νόμον, καὶ  
 ἀντὶς κατὰ λαβῆν τῶν ῥώμην ἐκέλευσε, καὶ  
 τὸν θεῖον ἀθανασίον εἰς τῶν δίκην ἐκάλεσε.  
 καὶ ὅτι μὴ ἐξώρμησεν διδύς τῶν κλησῶν δε-  
 ξάμενον. ὁ ἢ τὸ δ' ὅτι μακαρίων συνηθιχότες, εἰς  
 μὲν τῶν ῥώμην ἐκ ἀπῆλθον, διφώρατον  
 εἰδότες τὸ ψῆδον. ἔρημα ἢ τὰ παλαιῶν  
 τῶν νομῶν θεασάμενοι, λύκον αὐτοῖς ἀντι-

CAP. IV.

De secundo exilio Beati Athanasii: & de ordi-  
 natione atque obitu Gregorii.

His & similibus aliis sermonibus  
 cum levissimum Imperatoris ani-  
 mum expugnassent, persuaserunt ei ut  
 Athanasium Ecclesia expelleret. Ve-  
 rum Athanasius cognitis ante insidiis  
 secessit, & in Occidentis partes se  
 contulit. Namque Eusebiani Julio E-  
 piscopo, qui tunc temporis Romanam  
 Ecclesiam administrabat, compositas  
 adversus Athanasium calumnias per-  
 scripserant. Is vero Ecclesiasticam  
 legem secutus, & ipsos Romam venire  
 iussit, & Athanasium ad dicendam cau-  
 sam evocavit. Et Athanasius quidem  
 citationi obtemperans, statim iter ar-  
 ripuit. Il vero qui fabulam compo-  
 suerant, Romam venire noluerunt,  
 eo quod mendacium facile deprehen-  
 sum iri cernerent. Cæterum cum o-  
 ves pastore suo destitutas viderent, lu-  
 pum illis verius quam pastorem præfe-